

PERSPEKTIVER I **Dansk**

Hvis du vil arbejde videre

**EKSTRAMATERIALE TIL
I KRIG MED VIRKELIGHEDEN**

DANSKLÆRERFORENINGENS FORLAG

© Dansk lærerforenings Forlag. Kopiering må finde sted efter gældende aftale med Copydan.

Hvis du vil arbejde videre

Der findes et hav af tekster og film, som på tematiserer krig, både dokumentarisk og i fiktionens verden. Du kan fx fordybe dig i en eller flere af de følgende titler:

- Det er muligt at dykke dybere ned i spørgsmålet om sandhedsværdien af Laurits Munch-Petersens rekonstruktion af sin familiehistorie i *Skyggen af en helt*. I tiden efter filmens lancering blev filmens fremstilling af mormoren Lisbeth Munch-Petersen offentligt modsagt af flere. Læs fx Julie Høms læserbrev "Ny film tegner et vrangbillede af min mor" (*Politiken*, den 3. juni 2015) eller den kritiske kommentar "Urent trav i Gustaf Munch-Petersen dokumentar" (*Information*, den 20. juni 2015) af digteren Asger Schnack, som selv medvirker i *Skyggen af en helt*.
- Dokumentarfilmen *The War Show* (2016) er et voldsomt, men også smukt vidnesbyrd om krig og venskab i Syrien. I 2011 begyndte en gruppe syriske venner at videodokumentere opstanden mod Bashar al-Assads diktatoriske regime. De syv venner er hinandens familie; de studerer, ryger lidt hash, tager på stranden og drømmer om en verden uden krige og uden grænser. De er kort sagt helt almindelige unge mennesker med håb og drømme for fremtiden. Da opstanden mod regimet bryder ud i 2011, kaster de sig euforisk ind i demonstrationerne og kampen for demokrati. "Planen var at lave en lydemonstration, filme den og tage hjem igen", siger instruktøren Obaidah i starten af filmen. Men snart udvikler drømmen om et frit og demokratisk Syrien sig til desillusion og tab. Titlen, *The War Show*, peger på, at kameraet er med til at forme virkeligheden: Både det syriske regime og oprørerne forsøger at forme virkeligheden og styre omverdenens opfattelse af virkeligheden gennem deres optagelser. Dokumentarfilmen bliver dermed et *show*, som viser krigen. Samtidig er det forbundet med stor fare at vise sit ansigt frem: "regimet gik først efter dem, der filmede". Du kan fx arbejde med dokumentarfilmens tegn på autenticitet og tegn på fikcionalisering. Filmen er inddelt i syv kapitler (revolution, undertrykkelse, modstand, belejring, minder, frontlinjer og ekstremisme), så det er også oplagt at arbejde med komposition. Filmen tegner et portræt af vennegruppen og krigens konsekvenser, så du kan også vælge at fokusere på personkarakteristik og filmiske virkemidler, fx brugen af nærbilleder. Filmen er resultatet af et instruktørsamarbejde mellem syriske Obaidah Zytoon og danske Andreas Dalsgaard (kan ses på <http://filmcentralen.dk> eller CFU: <http://hval.dk/mitcfu/>).
- Hvis man vil fordybe sig yderligere i fortællende journalistik, er Puk Damsgårds bøger et godt bud. I *Den sorte kat i Mosul* (2017) følger Puk Damsgård en irakisk specialenhed, som kæmper for at erobre Mosul tilbage fra Islamisk Stat. Bogen består af korte, prosalignende tekststykker, som giver et litterært præg til den fortællende journalistik. Bogen *Ser du månen, Daniel* (2015) er en dramatisk beretning af Damsgård om den danske fotograf Daniel Rye, der sad som gidsel hos Islamisk Stat i Syrien i næsten 400 dage.

- Dokumentarfilmen *Amadillo* af Janus Metz (2010) fik stor ros for at vise krigens barske sider. Både soldaternes kedsommelige venten og deres eufori efter kampe mod talebanere i Helmand-provinsen, hvor forposten Amadillo ligger. Senere mødte filmen også kritik for at rekonstruere scener. Eksempelvis hyrede instruktøren en stripper for at rekonstruere en scene til en fest før soldaternes udsendelse. Med udgangspunkt i *Amadillo* kan du overveje, om (eller i hvor høj grad) det skader instruktørens troværdighed eller er ødelæggende for filmens forhold til virkelighed og sandhed. Læs også Carsten Jensens essay i filmmagasinet *EKKO*: "Velkommen til Amadillo", 10. juni 2010.
- På Filmcentralens hjemmeside kan du finde en række dokumentarfilm, hvis du vil fordybe dig i temaet 'Danmark i krig': <http://filmcentralen.dk/grundskolen/tema/tema-danmark-i-krig>
- Læs Tom Kristensens hyldestdigt til Gustaf-Munch-Petersen. Digtet hedder "Nogle Linjer. Til min ven Gustaf Munch-Petersen, som faldt i Spanien." Digtet blev trykt i *Politiken* den 8. september 1938, dagen efter meddelelsen om hans død.
- Se filmen *5000 Feet is the Best* (2011): Titlen henviser til den ideelle flyvehøjde for en dronепilot. Ikke en drone, man flyver med for fx at beundre landskaber, men en drone, som kan identificere fjender og slå dem ihjel. Kunstneren bag filmen, den israelske Omar Fast, laver i denne film en rekonstruktion af et interview, som han tidligere har foretaget med en autentisk dronепilot på et hotelværelse i Las Vegas i USA. I filmen ser vi en mand (den amerikanske skuespiller Denis O'Hare), som, forstår vi efterhånden, er tidligere dronепilot. Han sidder på en seng i et hotelværelse, og kameraet er vendt mod ham. Men hvor meget er dronепiloten villig til at fortælle? Vil han fortælle om at slå ihjel til én, der slet ikke kender krig indefra? Som seere får vi indtryk af, at livet som dronепilot har efterladt ham med alvorlige ar på sjælen og et misbrug af piller. I filmen kan vi også, i andre scener, høre dele af det autentiske interview med den droneflyver, som Omar Fast interviewede for at høre om hans oplevelser i Afghanistan og Pakistan. På denne måde flyder grænserne mellem fakta og fiktion ud.

Filmene *5000 Feet is the Best* giver ingen klare svar: Hvem er de gode og de onde? Hvad er dokumenterbar sandhed? Hvad er fiktionisering eller rekonstruktion? Og hvordan kan vi i det hele taget tale om at være i og deltage i krig? Det får vi ingen færdige svar på. Men filmen kan sandsynligvis få dig til at reflektere over disse ting. Der er mange muligheder for at arbejde analytisk med filmen; undersøg fx tegn på autenticitet og fiktionisering, komposition og personkarakteristik. Og vælg en scene, som du mener indeholder interessante filmiske virkemidler. Oprindeligt var Omar Fast' film en del af et museumsprojekt på *Imperial War Museum* i London sammen med en fotoudstilling af britiske og amerikanske soldater i Irak. Her var videoen med til at sætte spørgsmålstejn ved sandhed og løgn i krig. I alt varer filmen ca. 30 minutter (søg på nettet; her kan du finde både hele videoen og små uddrag af den). Indtil videre findes den ikke med danske undertekster.

- At soldater kan vende hjem med traumer tematiseres i sangen “Velkommen hjem” af de danske kunstnere Shaka Loveless og Suspekt (2017). Her forsøger de at undersøge konsekvenserne af, at Danmark er en krigsførende nation. Hvis du har arbejdet med lyrik, kan du lave en lyrikanalyse af teksten og perspektivere til krigstemaet i dette kapitel.
- Fotografen Jan Grarup har gennem sit liv dokumenteret med fotografier. Du kan se eksempler på hans krigszonebilleder her: www.andthenthere-wassilence.com/